

WILCHAR

L'ART SANS L'ARD

Cultureel Ontmoetingscentrum Sint-Andries
St-Andriesplaats 24 • 2000 Antwerpen
expo van 1 tot 24 maart 2002

WILCHAR, L'ART SANS LARD

Het Cultureel Ontmoetingscentrum Sint-Andries haalt met 'Wilchar, l'art sans lard' voor het eerst een tentoonstelling van deze artiest naar Antwerpen. Het werk van deze kunstschilder en verzetsman overspant ruim een halve eeuw en omvat een waaier aan thema's: oorlog en vrede, gezag en verzet, armoede en rijkdom, kunst en commercie. Onderwerpen waar eenieder van ons dagelijks mee geconfronteerd wordt, persoonlijk of via de media. Zijn immens oeuvre leest als een historisch boek en heeft een grote educatieve waarde.

Jong en oud kan iets opsteken van de schilderijen van Wilchar. Voor scholen is het een uitgelezen kans om de recente geschiedenis op een kritische en kleurrijke wijze te presenteren aan hun leerlingen. Voor seniorgroepen zal het een verademing zijn te zien dat niet alle hedendaagse kunst abstract of inhoudsloos is. Verenigingen die werken rond de eerder vermelde thema's zullen verbaasd zijn hoe efficiënt Wilchars humor is om wan toestanden aan te klagen. Kunstminnaars kunnen zich verwachten aan rijk pallet van stijlen en technieken die de werken van deze autodidact kenmerken.

Het CO Sint-Andries zou het CO Sint-Andries niet zijn als we naast deze expo niet allerhande randactiviteiten aanbieden. Zo kan het bezoek aan de gratis expo gecombineerd worden met een uitstap naar het Fort van Breendonk en het deportatiemuseum van Mechelen. In dat kader loopt er trouwens gelijktijdig een tentoonstelling met historische stukken van de Antwerpse

verzetsbeweging Witte Brigade (Fidelio). Samen met de Auschwitzstichting en Witte Brigade (Fidelio) organiseren we tevens een namiddag waar verzetstrijders en overlevenden van concentratiekampen hun verhaal doen, waarna er gedebatteerd kan worden 'tussen pot en pint'.

Daarnaast organiseert de Culturele Centrale samen met het ABVV Antwerpen een brunch onder de noemer 'Kunst tegen koning, kerk en kapitaal', een hommage aan het militante in de kunst in het algemeen en aan Wilchar in het bijzonder. Verder vertonen we de film 'Wilchar, les larmes noires' (in het Nederlands onder-titeld) over het leven van de kunstenaar. Kinderen vanaf 8 jaar die de tentoonstelling bezoeken kunnen deelnemen aan een tekenwedstrijd met als thema oorlog en vrede. Groeps-tekeningen zijn tevens welkom. De creaties worden tijdens de paasvakantie tentoongesteld en schepen van jeugdzaken

Kathy Lindekens komt persoonlijk de winnaars huldigen op 17 april.

De Raad van Bestuur van het CO Sint-Andries hoopt dat ze met deze expo en haar nevenactiviteiten een totaalpakket kan aanbieden dat iedereen aanspreekt. Of zoals de 91-jarige Wilchar het verwoordde toen we hem onlangs bezochten: 'Bij mij is iedereen welkom, gelijk welke politieke kleur of achtergrond.'

Lieve Eyskens
Cultuurfunctionaris

EEN KRITISCH AUTODIDACT

Korte inleiding tot het werk van Wilchar

Een volledig overzicht geven van de creaties van Willem Pauwels (°1910), beter bekend onder het pseudoniem Wilchar, is onbegonnen werk. Het oeuvre van de man is dermate uitgebreid en divers dat je al snel zou verzanden in een ellenlange opsomming. Vandaar dat we houden bij een korte en bijgevolg onvolledige inleiding tot.

Wilchar heeft affiches ontworpen, lithografieën en lino'sneden geproduceerd en schilderijen gemaakt. Daarnaast heeft hij heel wat teksten gepubliceerd, teksten die onlosmakelijk verbonden zijn met het werk en de persoon van Wilchar, in die zin dat ze veelal handelen over kunst en het kunstenaarschap. Alhoewel hij een opleiding genoot als leerjongen lithografie en korte tijd avondlessen volgde aan de Academie van Sint-Gilles is Wilchar vooral een autodidact.

De affiches die Wilchar in de periode 1935-1950 maakte zijn sober van invulling en bevatten weinig tekst. Het leeuwendeel zijn politieke affiches, ontworpen in opdracht van de toenmalige Belgische Werklieden Partij en de Kommunistische Partij. Na zijn gevangenschap in Breendonk (1943) maakt hij een reeks tekeningen, bewerkt met waterverf, over het harde kampeven aldaar. Kort daarna volgt een gelijkaardige reeks over het verzet. Beide series zijn exemplarisch, doch qua stijl uniek voor de Belgische verzetskunst.

Kapitale aanval

Na zijn breuk met de communistische partij en de bijhorende kunstscène begint Wilchar op eigen houtje lino'sneden te vervaardigen. Die lino'sneden doen qua stijl denken aan het werk van Frans Masereel, doch qua thematiek gooit Wilchar het over een heel andere boeg. Met de gewone man in een slachtofferrol pleegt Wilchar hu-

moristische aanvallen op het naoorlogse maatschappijbestel. Koning, kerk en kapitaal moeten het ontgelden. De geschreven boodschap op sommige werken is van een bedrieglijke eenvoud. Simpel, maar raak geformuleerd zodat zijn de man in de straat - Wilchars doelpubliek - weet waarvoor de kunstenaar staat.

Complexer van aard zijn de reusachtige tableaux die hij begint te schilderen vanaf medio de jaren zeventig. (Schilderen heeft Wilchar geleerd in de loop der jaren. Zijn landschappen, portretten en stillevens lijken stijl-oefeningen, maar het zijn tevens opnames uit zijn persoonlijke omgeving.) Die fameuze tableaux zijn meestal opgebouwd rond een centrale figuur of scène, waarrond een heleboel andere figuren of situaties zijn uitgebeeld. Dat maakt dat deze werken heel wat meer 'lectuur' vragen. De boodschap blijft klaar en duidelijk, maar er zit veel meer informatie in verwerkt. Humor blijft als vandoes zijn handelsmerk.

'Ik ben een koppigaard', aldus de kunstenaar. Door steeds zijn eigen gangetje te gaan is hij nooit opgenomen in de galerij der groten. Zijn hartsgrondige hekel aan de kunstmarkt en haar *marchanten* heeft ertoe geleid dat de man tot op vandaag niet de erkenning geniet die hij verdient. Maar het is mede dankzij die karaktertrek dat Wilchar een eigenzinnig en veelzijdig oeuvre heeft weten uitbouwen. Een oeuvre buiten categorie.

EEN EIGENZINNIGE ARTIEST

Wilchar over kunst, politiek en zichzelf

Wilchar is niet alleen een veelzijdig artiest, hij is tevens een begenadigd verteller. In een academisch en bijwijlen lyrisch Frans, doorspekt met guitige Brusselse zinsneden, vertelt hij over zijn leven. Een leven waarin politiek, verzet en uiteraard ook kunst een belangrijke rol spelen. Zijn levenswerk: kunst maken voor de gewone werkmans over de gewone werkmans. Zijn streven: mensen aanzetten tot nadenken over de wereld waarin ze leven.

'Mijn ouders hebben me altijd een beetje bekeken als een koekoeksjong. Ik deed continu dingen waar ze van opkeken. Tekeningetjes maken, schilderen ... En dit terwijl er bij ons thuis geen enkele *tableau* hing, we hadden zelfs geen boeken. Als ik dertien jaar oud was trok ik elke zondag op eigen houtje naar de twee kunstgalleries die Brussel rijk was. Ik voelde me aangetrokken tot de schilderijen die er tentoongesteld werden. Toen mijn ouders me later vroegen welke stiel ik wou leren zei ik hen: iets met tekenen. Ze fronsten de wenkbrauwen, maar lieten me begaan. Zo ben ik op mijn vijftiende als leerjongen bij de Rycker, een lithografie bedrijf, terechtgekomen.

Later ben ik militant communist geworden. In de partij waren er mannen, intellectuelen van burgerlijke komaf, die zich geroepen voelden om aan de militanten enkele noties van kunst bij te brengen. Zij propageerden dat de werkmensen de erfgenamen waren van de burgerlijke kunst. Die gedachtegang heeft mij echter nooit aangestaan. Ik had iets van: Dat kan niet waar zijn. De geschriften van Marx bevestigden dat gevoel van onbehagen. Zijn stelling dat de emancipatie van de arbeidersklasse het werk van die klasse zelf moest zijn bevestigde mijn vermoeden dat er naast de burgerlijke cultuur ook ruimte was voor een prole-

tarische cultuur, onze cultuur. Een cultuur die ons niet bijgebracht kon worden door de burgerij want hun belangen zijn immers tegenstrijdig met die van de arbeidersklasse. Dat beseffende heb ik een *déclac* gekregen en ben ik de kunst vanuit een heel ander perspectief gaan bestuderen.

In de jaren vijftig heb ik samen met mijn vrouw Ninette een fotogravurebedrijfje opgestart. Ik maakte publiciteitsaffiches om de kost te verdienen. 's Avonds en in het weekend had ik de tijd om te schilderen en te studeren. Ik ben nooit naar de film geweest, noch naar een voetbalmatch gaan kijken. Al mijn vrije tijd kroop in mijn schilderwerk. Mijn vrouw werd er soms knettergek van: Maar enfin Willy, leg je penseel nu toch eens even neer. Ik heb dus niets van de bohemiens, ben geen artiest tussen de artiesten geweest. Ik ben in heel mijn leven misschien twee keer afgezakt naar een plaats in Brussel waar kunstenaars samenkwamen, maar dat stond me echt niet aan. Er werd niet gediscussieerd over kunst. Tussen de artiesten onderling hing er bovendien een sfeer van naijver, en daar had ik hoegenaamd geen boodschap aan.

'Kunst moet een sociale functie hebben, een boodschap overbrengen. Zoniet, *c'est la décadence*. Als ik een beeltenis maak, maak ik die niet allen voor mezelf. Ik hang ze op, stel ze tentoon en wacht op de reactie die ze losmaakt bij de mensen. Dat is een natuurlijke behoefte. Net als iemand die voor zijn vrouw een bosje bloemen schildert voor haar verjaardag. Hoe kitscherig het resultaat ook mag zijn, ik vind het een prachtig gegeven. Die man drukt zo immers zijn liefde uit voor zijn eega, met de beperkte middelen die hem

eigen zijn. Een wetenschappelijk bewijs dat dit een natuurlijke drang is? Iemand op een onbewoond eiland maakt geen kunstwerken, simpelweg omdat er niemand is aan wie hij de boodschap kan overbrengen. Er is geen communicatie mogelijk.

Tegenwoordig maakt de artistieke productie echter integraal deel uit van de economie, men fabriceert *dingen* die direct op de kunstmarkt terechtkomen. Ik spreek bewust van dingen, want het is niet langer kunst. Er zit geen boodschap in vevat, die is komen te vervallen. Je kan het gros van de hedendaagse kunst vergelijken met aandelen van bedrijven. Op de aandelenmarkt is overeengekomen dat zulk een document 1.000 euro vertegenwoordigt. Een hippe kunstenaar die een geplet autowrak pakt en signeert doet eigenlijk hetzelfde. Door zijn handtekening te zetten kent de kunstmarkt er een waarde aan toe, bijvoorbeeld ook 1.000 euro.

Het enige alternatief voor die *broel* is volgens mij een proletarische kunst, een kunst met een emancipatorische boodschap. (De burgerlijke kunst, met als boodschap de verheerlijking van de industriëlen, is ondertussen uitgestorven. Die vind je enkel nog in musea terug.) Er bestaan tal van kleinschalige initiatieven van proletarische kunst. In de literatuur, de cinema en in de beeldende kunst zijn individuen of groeperingen actief die een wantoestanden aanklagen. Maar die krijgen geen toegang tot de kunstmarkt en kunnen al evenmin rekenen op steun van de overheid. Het is zaak van al die kleine groeperingen met

mekaar in contact te brengen opdat ze een tegenkracht kunnen vormen tegen de *saligauds* (= smeerpoezen), de kunstmaffiosi die het heft in handen hebben. In 1950 al heb ik geschreven dat de vakbonden een rol zouden moeten spelen in de opleiding van kunstenaars en zich zouden moeten bekommeren om de productie van proletarische kunst. Nu, vijftig jaar later is de tijd er meer dan ooit rijp voor. Zelf heb ik heel mijn leven geprobeerd een groep te vormen met gelijkgezinden. Tevergeefs. Artiesten zijn rare kerels. De sirenezang van de kunstmarkt en de drang om een vedette te worden doet bij hen alle kritische zin weg-ebben.

'Kunstenaar zijn is een werk van lange adem. Mijn grote panelen bijvoorbeeld, die maak je niet op je twintigste. *Da besta nie!* Die uitgewerkte taferelen zijn het resultaat van een militant leven, ontelbare aanvaringen met weg en gezag en de ervaringen die ik heb opgedaan in de strafkampen van Breendonk en Hoi. Ze zijn een bindmiddel, een amalgaam van hetgeen ik te vertellen heb. Maar daarvoor heb ik een zware tol betaald. *Il faut avaler des coulevres* (= Een mens moet heel wat verwijten slikken). Bovendien is aan die grote werken heel wat studiewerk aan voorafgegaan. Ik wil dat alle aspecten van zo een creatie kloppen als een bus. Voor l'Anniversaire de la Révolution Française bijvoorbeeld heb ik die revolutie van naadje tot draadje uitgeplozen.

De basis voor de meeste van mijn werken is een grondige analyse van de samenleving en de klassenstrijd.

En dan laat ik er de humor op los. Humor is een verschrikkelijk doeltreffend wapen. Het is mijn manier om mijn solidariteit uit te drukken *met celui qui perd sa vie en la gagnant*. (= Zij die hun vrijheid verliezen door te moeten gaan werken.) Anderen gebruiken hun

stem om onrecht aan te klagen, ik doe het met mijn penseel in de hand. Maar ik ben zeker de eerste niet, Breughel deed het al. Zijn schilderij over de strijd tussen de dikken en de dunnen, de grote opengereten vis met allemaal kleine visjes in zijn maag; beide zijn symbolen om de ongelijkheid tussen de mensen te benadrukken. Echte kunst verouderd niet, de bood-

schap is tijdloos. De thema's van mijn schilderijen zijn dus zeker niet nieuw. Ik probeer echter altijd een stap verder te gaan, het anders te brengen.

'Het was niet makkelijk om terug naar Breendonk te keren voor de opname van *Les Larmes Noires* in 1993 (zie verder). Ik kwam er ziek buiten. Een panische angst overviel me, alsof men mij er opnieuw zou vasthouden. Het riep nare herinneringen op. Aan de honger die ik er geleden heb. Op de vier maanden dat ik er zat opgesloten ben ik een twintig kilo afgevallen. Het magere dieet van watersoep met aardappelen kon ik soms aanvullen met wat gepikte aardappelschillen. Maar als je daar op betrappt werd - oei - dan zat het er serieus tegen. De bewakers deden niet liever dan een pak slaag uitdelen. (Mijmerend) Altijd slagen, slagen, slagen. Heel de dag lang en soms gingen ze 's nachts gewoon door. Toch hadden de bewakers schrik van de gevangenen. Ze waren steevast met zijn tweeën en hielden constant elkanders rug in het oog. Er moest maar een gedetineerde door het lint gaan en zijn waakhond te lijf gaan met een spade of zo.

Wat ik ondertussen te weten ben gekomen, is dat mijn beeltenissen spiegels zijn. Spiegels waarin de gewone man zich herkent. Daarom vind ik het zo belangrijk dat de bezoekers van een tentoonstelling iets in het gastenboek schrijven. Niet voor de complimentjes die ik soms ontvang, maar wel om hun reacties op de in de werken vervatte boodschap te leren kennen. Tijdens de overzichtstentoonstelling van mijn werk in Luik in 2000 heb ik daarover boeiende gesprekken gehad. Die commentaren op mijn schilderijen liggen me echt na aan het hart. Ik hoop in ieder geval dat ze aanzetten tot nadenken, al ben ik niet zo naïef te denken dat eenieder daar de moeite voor zal doen.

Veel tijd rest me niet meer om dat werk verder te zetten. Mijn valies staat klaar voor mijn finale enkele reis. Maar och, je hoort me niet klagen. Ik ken weinig mensen van 91 jaar oud die nog zo strijdlustig zijn als ik. Dat dank ik aan mijn revolutionair verleden, denk ik. Spijtig dat mijn ogen me in de steek laten, want mijn *koppeke* zit nog barstensvol ideeën voor. Ideeën die bruikbaar zijn in de strijd voor een echte proletarische kunst, voor *l'art sans lard*.

WILCHAR, LES LARMES NOIRES

(Zwarte Tranen)

De documentaire die Richard Olivier in 1993 maakte over het leven van Wilchar is een uniek filmisch document. Voor deze 54 minuten durende prent overtuigde hij de kunstenaar om terug te keren naar zijn persoonlijke hel, het Duitse strafkamp te Breendonk. In 1943 werd Wilchar er vier maanden opgesloten, onder meer voor zijn aandeel in het opblazen van een drukkerij. De maquisard-artiest die pertinent elke officiële erkenning voor zijn verzetsdaden weigert - 'Ik wil geen medaille uit handen van zij die mee verantwoordelijk waren voor het uitbreken van de oorlog' - verwerkte zijn ervaringen in het kamp in een reeks pakkende aquarellen.

De film is naast een ontroerend portret van een die getekend is door het verblijf in Breendonk ook een bespiegeling over de gruwelen van de oorlog en een getuigenis van het harde arbeidersleven van weleer. De (vooral Franstalige) pers liet zich unaniem lovend uit over *Les larmes noires*; 'Een aangrijpende film over het lijden en de drang om te overleven', aldus René Begon in La Wallonie. Wilchar geeft de kijker op het eind van de film een niet mis te verstane boodschap mee. Zijn antwoord op de vraag wat hij zou doen mocht hij over het lot van zijn beulen kunnen beslissen: 'Ik heb me nooit bekommerd om wraak. Enkel rechtvaardigheid en vrijheid zijn voor mij van belang.'

PRAKTISCH

Wilchar, les larmes noires. In de reeks 'Traces' (in de voetsporen van), door Richard Olivier. Duur: 54 minuten.

Maandag 18 maart om 20u00. Tickets: 2,5 euro
Organisatie & info: CO Sint Andries

LEVEN TIJDENS WERELDOORLOG II

Getuigenissen van verzet en gevangenschap

“Wij, Belgen, beschikten vroeger over dagbladen met verschillende politieke strekking: we luisterden naar radioberichten uit de gansche wereld. Heden is die wereld duister, men leest slechts éézijdige kranten en éézijdige berichten. Zelfs de Engelse radioberichten voor ons bestemd, geven ons te weinig en getuigen van een onduidelijk beeld van den toestand en van de gemoe-deren hier ten lande? Waar is de leugen? Waar is de waarheid? Wat moeten wij tenslotte gelooven, denken en doen?” (Uit: Steeds Vereenigd - Unis Toujours, nr. 9, 1941)

Bovenvermeld citaat typeert zeer goed de sfeer van verwarring en wantrouwen die in België heerste tijdens de Tweede Wereldoorlog. Belgische verzetsgroepen zagen het als hun plicht sluijkladen uit te geven en alzo een tegengewicht te vormen voor de Duitse propagandamachine en de collaborerende pers. De verzetsbeweging Witte Brigade (Fidelio) gaf gedurende de oorlog, van december 1940 tot en met mei 1944, het sluijklad ‘Steeds Vereenigd - Unis Toujours’ uit.

De van oorsprong Antwerpse beweging stond onder leiding van Marcel Louette (pseudoniem: Fidelio). Opgestart medio 1940 groeide de groep stelselmatig uit tot een nationale organisatie met kernen in alle Vlaamse provincies, maar ook over de taalgrens tot in Frans Vlaanderen toe. Louette ging vanaf juni 1942 ondergonds, wat niet belette dat hij op 9 mei 1944 werd opgepakt en onder andere naar het concentratiekamp Oranienburg (nabij Berlijn) gestuurd. Een risico dat alle leden van de groep liepen. Bijna één op drie leden van de 3300 tellende verzetsgroep werd opgepakt, 700 van hen kwamen in concentratiekampen terecht en een aantal werd geëxecuteerd.

De activiteiten van WB (F) waren zeer uiteenlopend. Naast haar aandeel in de sluijkers speelde de beweging een grote rol in het doorspelen van strategische

informatie naar de geallieerden. Als enige groepering had WB (F) immers uitstekende contacten met zowel de regering in ballingschap als de Britse overheid. Gedetailleerde plannen van Duitse militaire installaties en troepenbewegingen, informatie over de beruchte V-bommen en zelfs persoonsbeschrijvingen van Duitse spionnen in Groot-Brittannië werden doorgespeeld aan de contacten overzee.

Maar WB (F) ondernam ook acties op het terrein. De sabotagewerken zijn legendarisch. De Britse generaal-majoor Colin Rubbins berekende dat de groep met al haar plaatselijke kernen op één maand tijd 800 transporten per spoor ontregelde, 42 treinen liet ontsporen en 65 bruggen onklaar maakte. Minder spectacu-

Namaakpistool van de verzetsbeweging

lair, maar daarom niet met minder risicovol waren de hulp aan ondergedoken mensen, de repatriëring van neergehaalde geallieerde piloten en de steun aan de joden en het joods verzet. Met de steun van de verzetsgroepen konden ongeveer 34.000 joodse burgers (op een totaal van 66.651) uit de handen van de Duitse bezetter blijven. De rol van Witte Brigade (Fidelio) bij de voorbereiding van en tijdens de bevrijding ten slotte is tevens van groot belang geweest. Onder meer bij de bevrijding van Merkssem door Canadese soldaten speelden de verzetslieden een cruciale rol.

'Tussen pot en pint'

De tot vzw omgebouwde WB (F) heeft in de loop der jaren een unieke collectie documenten en voorwerpen in haar bezit gekregen, fysieke bewijsstukken van het bestaan en de werking van

de verzetsgroep. Een beperkte selectie daarvan is tentoongesteld in de toonkasten van het Cultureel Ontmoetingscentrum Sint-Andries, tegenover de reeks aquarellen van kunstschilder Wilchar over het verzet. Het documentatiecentrum van WB (F) bezit tevens een uitgebreid archief met dossiers over verzetsstrijders en gevangen uit concentratiekampen.

De Auschwitz Stichting is een studie- en documentatiecentrum dat als doel heeft de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog levend te houden. De stichting wil het publiek informeren over de gruwelijke gevolgen van het fascisme: de Tweede Wereldoorlog, de concentratiekampen en de genocide van joden en zi-

geuners. Net als WB (F) zijn zij in het bezit van een collectie archieven van gedeporteerden en overlevenden van de kampen en publiceert ze op geregeld tijdstip omtrent de materie.

Beide organisaties organiseren samen een getuigenisnamiddag annex debat onder de noemer 'Leven onder een bezettingsmacht'. Na een algemene situatieschets volgt een uiteenzetting over het verzet, in casu WB (F) en over de concentratiekampen. Moderatie en inleiding worden verzorgd door Jan Laplasse (AMSAB) en Rik Hemmerijckx (Auschwitz Stichting). Het panel, bestaande uit verzetsmannen en voormalige gevangenen, zal deze uiteenzettingen stofferen aan de hand van persoonlijke getuigenissen. Daarna is er een vragen- en discussie-uurtje voorzien.

Illustratie links: Legitimatiewijs bij de bevrijding.

Illustratie rechts: Financiële hulp aan ondergedokenen door de verkoop van zelfgemaakte voorwerpen.

PRAKTISCH

- Expo Witte Brigade (Fidelio): doorlopend van 1 t.e.m. 24 maart 2002. Gratis.
- 'Tussen pot en pint': zondag 10 maart om 15u00. Gratis.

Organisatie & info: CO Sint Andries

BRUNCH: KUNST TEGEN KONING, KERK EN KAPITAAL

Hommage aan het militante in kunst door Wilchar, Bert Verhoye, MAREC,...

Wilchar is ondertussen 91 jaar. Hij maakt en maakte militante keuzes in zijn leven en in zijn werk. Anarchist, rood, verzet, strijd, empathie, leven. Alles te samen levert dit een explosieve cocktail op van kunst tegen kerk, koning en kapitaal. Maar een kunst die ook weinig gekend is. Tegenmacht is geen populaire, noch elitaire kunst. Maar kunst van tegenmacht is essentieel in een beweging die wil opkomen tegen macht. Wilchar is een Belgisch boegbeeld van sociale kunst. Minder gekend dan Louis Paul Boon, maar even doorleefd. Mannen die kiezen en kozen voor het gewone leven. De ene iets meer publiek dan de andere. Maar waar zijn de mannen en vrouwen van nu? Willen theatermakers nog stimuleren en emanciperen? Willen schrijvers nog geweten schoppen? Willen te-

kenaars realiteiten, hoe hard ook, nog in de gezichten van kijkers gooien?

Een panel op zondagmiddag dat hommage wil brengen aan het militante in de kunst. Om de zoekende militant ook even naar kunst te laten kijken. Een kunst die een plaats kan hebben in de sociale strijd van vandaag. Meteen de reden waarom het ABVV regio Antwerpen deze brunch wil aanbieden.

In het panel:

- Wilchar: behoeft geen verdere voorstelling in dit kader.
- Bert Verhoye: tekstschrijver van de Zwarte Komedie, het kritisch en tegendraads theatergezelschap, zoals elk democratisch land er ééntje moet hebben.
- MAREC: cartoonist van Het Volk, spitant en helder, veelal ontmaskerend.
- Randanimatie: Lode de zingende dokwerker zingt de sprekers van het panel aan elkaar.
- Moderatie: Jeroen de Preter, cultuurjournalist De Morgen.

PRAKTISCH

Zondag 3 maart, van 10u30 tot 14u00

Programma:

10u30: onthaal met koffie en koeken

11u00 - 13u00: panelgesprek

13u00 - 14u00: napraten bij belegde broodjes

Info en inschrijven: tijdens de kantooruren via Culturele Centrale, tel. 03 220 67 11

Toegang: 2,5 euro

Organisatie: ABVV regio Antwerpen i.s.m. Culturele Centrale en CO Sint Andries

PRAKTISCHE INFO

De tentoonstelling 'Wilchar, l'art sans lard, kunstschilder en verzetstrijder' is van 1 t.e.m. 24 maart 2002 dagelijks gratis toegankelijk, van 8u30 tot 16u30.

Voor scholen en groepen: gecombineerd met de expo kan men het Fort van Breendonk en en het Deportatiemuseum van Mechelen bezoeken.

Voor info: tel. CO St-Andries, 03 260 80 50 / 56.

TEKENWEDSTRIJD

Voor kinderen vanaf 8 jaar die een bezoek hebben gebracht aan de expo. Thema's voor de tekeningen zijn oorlog en vrede. De tekeningen moeten bezorgd worden voor 28 maart 2002 in het CO St-Andries. Formaat: min. 18 cm x 24 cm. Groepsteekeningen zijn ook welkom. De tekeningen worden tentoongesteld tijdens de Paasvakantie. Prijsuitreiking: woensdag 17 april om 15u00 in de foyer door schepen Kathy Lindekens.

TE KOOP

- Catalogus Wilchar (12,40 euro)
- Video 'Les larmes noires' (17 euro)
- Kunstposter 'Le pouvoir' (5 euro)

COLOFON

- Foto's: Herman Huys, © Culturele Centrale (ABVV) behalve pag. 9 - 10: © Witte Brigade (Fidelio)
- Teksten: Michel Van Hoof, Pascale Wils (brunch)
- Lay-out: [dp com] - dpcom@skynet.be
- Druk: Grafisch Centrum Stad Antwerpen
- V.U.: L. Eyskens, p.a. St-Andriesplaats 24, 2000 Antwerpen

Deze tentoonstelling kwam tot stand in samenwerking met:

- Les Amis de Wilchar / De Vrienden van Wilchar
- Culturele Centrale
- Witte Brigade (Fidelio)
- ABVV Regio Antwerpen
- Auschwitz-stichting

Afgebeelde werken van Wilchar:

- pag. 2: Profit (z.d.)
- pag. 5: Bruiloft (1992)
- pag. 6: Culture populaire (z.d.)
- pag. 7: Front de l'Indépendance (1945)
- pag. 7: Le balcon (1991, detail)
- pag. 8: Breendonk (z.d.)
- pag. 11: La joyeuse entrée (1984)
- pag. 12: Le pouvoir (1989)

Cultureel Ontmoetingscentrum Sint-Andries

St-Andriesplaats 24 • 2000 Antwerpen • tel. 03 260 80 50 • fax 03 260 80 51
e-mail: ccandries@cs.antwerpen.be • <http://cultuur.antwerpen.be/ccandries>